

Wzrost 1911
Koszt roczny 12 gr.
Koszt półroczny 6 gr.
Koszt kwartalny 3 gr.
Koszt miesięczny 1 gr.
Koszt dzienny 1/2 gr.
Koszt godzinowy 1/4 gr.
Koszt minutowy 1/8 gr.

DZIENNIK POZNAŃSKI

Dotychczas
i Obwieszczenia
opłacają się
po 1 sgr. 3 fen. od wierzają
Pojedyncze egzempl.
sprzedają się po 1 sgr. 6 fe
w Ekspedycji
przy Placu Wilhelm. nr.
Listy
do Redakcyi i do Expo
dycyi winny być
frankowane.

Poznań, 9 lutego. Podajemy wedle urzędowych wywodów stenograficznych, jużto dosłownie, jużto w streżeniu, te mowy i ustępy z posiedzenia izby poselskiej pruskiej, z d. 4 lutego, które czytelników naszych obchodzić mogą.

Na porządku dziennym izby są rozprawy nad projektem adresu w odpowiedzi na mowę od tronu. Marszałek oświadcza, że rozdzieli dyskusję na ogólną i na specjalną, która to ostatnia będzie z kolei otwierana nad kam pojedynczym ustępem adresowego projektu; dodaje, że poprawka p. Zółtowskiego nie ma jeszcze wprawdzie potrzebnego poparcia (30 głosów), że wszelako odnia kwestyją owego poparcia do chwili, kiedy przyjdzie specjalnej dyskusji koleją na rzeczoną poprawkę. W tak zwaną ogólną dyskusję przemawiają z kolei przeciwko projektowi adresu: posłowie hr. Kanitz, baron Zedlitz, Krotberg, Pritwitz; za projektem: referent komisji Berber, pp. Rosenberg-Lipinsky, Burghardt, Mathis. Po p. Mathis otrzymuje głos przeciwko projektowi adresu poseł ziemski, Stablewski i w te przemawia słowa:

„Adres do JKMości powinien być wiernym a prawdziwym wyrazem całego kraju, powinny więc w nim także być i prośby poddanych JKMości polskiego narodu u tronu być złożone. Wykluczonym od obrad komisji osobą zaledwie godziło się spodziewać po waszym uczciwym i sprawiedliwym, że ten akt słuszności spełnicie. Kiedy to prawie z pewnością można przewidzieć że nasze powiaty nie uzyskają poparcia wysokiej izby, w przykrém położeniu, gdzie nam przeciwko adresowi do JKMości głosować przychodzi. Powody, dla których wedle widzenia należało wspomnieć stosunek polskich poddanych JKMości, zrozumiecie z wywodów, które wam tu daję.

„Zawsze a zawsze należy nam odwoływać się do traktatów wiedeńskich, chociażby się to panu ministrowi spraw wewnętrznych podobać nie miało; on to przecież ku powszechnemu zdumieniu naszemu twierdził, że poddanym JKMości wolno z traktatów międzynarodowych praw dla siebie wyjąć. Komuż więc p. minister prawo takie przyznaje? może mocarstwom kontraktującym? Otóż, panowie, niemi moim byłoby mu być milęj dowiadywać się przez głos reprezentantów kraju, na drodze konstytucyjnej.

„Po wielkich wstrząśnieniach Europy kongres wiedeński uporządkować stosunki międzynarodowe tej części świata. Zapytuję, panowie, jakąż była główna troska tego kongresu? Jakim głosem sumienia najwięcej niepokoił tam dyktator? Nie byłaż to kwestya polska, którą tam uznano za pierwszą i najważniejszą? Na tym kongresie zastępowo rozmaite interesy mocarstw, które wszystkie pragnęły być i zbawić narodowość polską. Nie chciały one zdać się na łaskę trzech mocarstw które ją podzieliły pomiędzy siebie, i dla tego zawarowano rozmaite zastrzeżenia, które gwarantowały narodowi polskiemu prawa jego najprawniejsze i najświętsze. Pominawszy rachubę polityczną, interes europejski nie mogło się bynajmniej zgodzić na wyłączenie zupełne tej Polski jeszcze świeżemi ranami zbrodni. W końcu przystąpiła obawa, że byłoby niepolityczną odmawianiem praw narodowych, tuż po zakończeniu wojny narodowej, którą wiodły Niemcy w 1813. Z tych to powodów kongres wiedeński osądził za słuszną zachować Polakom ojczyznę, kiedy stracili podległość. Polacy nawet pod zwierzchnictwem obcych mocarstw mieli pozostać Polakami z obyczaju, wyznaczenia, języka, z życiem własnym moralnym i politycznym, i w ten pod niejakim względem Polacy jeograficznie mieli być całością.

„Cel ten, do którego w ogóle zmierzał kongres, zwłaszcza co do W. Księstwa Poznańskiego był założony w przedmiocie do systemu niemieckiego, który Fryderyk Wielki wprowadził do prowincji przypadłych mu z podziąka Polski. Pan minister spraw wewnętrznych oświadcza, iż nasze prawa zależą od przyrzeczeń królewskich. My, panowie, które wierzymy w świętość przyrzeczeń królewskich i dziś jeszcze się zię powołujemy, z ich to bowiem brzmienia dosłownie najjaśniej się wykazuje, jak w onczas sami monarchowie pojmowali znaczenie praw naszych. I dla tego zawsze mówo do tych przyrzeczeń się odwoływać, poczytujemy za prawo i obowiązek. Przyrzeczenia królewskie, panowie, znacie albo znać powinniście, niema zatem potrzeby przypominać ich wam. Ale pozwólcie, bym, jeżeli p. minister nie ma przeciwko temu, przeczytał wam niektóre z tych przyrzeczeń cesarza Aleksandra I z 22 czerwca 1807, aby wam zcharakteryzować ducha, w jakim onczas monarchowie pojmowali swe obowiązki względem Polaków: „Celem wojny, są słowa cesarza Aleksandra I, było zdobyć na nowo niepodległość narodów i ugruntować ją na sprawiedliwości, umiarkowaniu i myślach liberalnych, które zbyt długo despotyzm wojskowy był wymazał z księgi praw obywatelskich i politycznych. Wedle tych to zasad urządzono los Polski. Było wielce ważną wprowadzić ją na nowo w krąg narodów. Polacy! z radością uznajemy wspaniałość umysłu, odwagę i stałość, które wasz narodowy charakter przed innymi cechują, i które znów najświetniej zajaśniały podczas waszych usiłowań zdobycia na nowo

bytu politycznego dla waszej ojczyzny, którą nadewszystko ukochaliście.

Traktaty któreśmy w Wiedniu zawarli, wyjaśniają wam polityczne granice Polski i korzyści, których używać będą dzielnice naszemu zwierzchnictwu przypadające.

Od dziś dnia wasza miłość ojczyzny wiedzona pochodnią doświadczenia i wdzięcznością, popierając instytucje narodowe, ma rozwijać sprężystość i zmierzać ku celowi, który całą potęgę tej miłości ogarnie.

Konstytucya zastosowana do potrzeb miejscowych i charakteru waszego; zachowanie w użyciu waszego języka w wszystkich aktach publicznych, podobnie jak i w wszystkich sprawach i urzędach, które tylko Polakom mają być udzielane; wolność handlu i żeglugi; swobodna komunikacya z owemi częściami dawniej polski, które pod innem zostają zwierzchnictwem; narodowe wojsko; gwarancya środków wszelakich do nabywania praw waszych; wolny ruch oświecenia w kraju waszym; te są korzyści, których macie używać pod naszym panowaniem.

Nowe to państwo będzie Królestwem Polskiem, tak gorąco upragnionem, tak dawno od narodu żadanem, tyła krwi i tyła ofiar nabytym.

Polacy, było niepodobną urządzić inaczej wasz los i wszystko, co się szczęścią waszego narodowego dotyczy. Trzeba było zachować wam ojczyznę, którąby nie była ani przedmiotem zazdrości lub obawy waszych sąsiadów, ani też powodem do wojny europejskiej. Takie były życzenia przyjaciół ludzkości, i taki powinien być cel polityki oświeconej.

„Daję pokój, panowie, traktatom wiedeńskim i wracam do rzeczy.

„Wspominając w projekcie do adresu o powinności narodowej względem księstw niemieckich do Danii należących, potrącając o jedną z owych kwestyi międzynarodowych przy której na nowo wygłaszacie przybierającą wagę zasady narodowości, zasady, którą pan minister spraw zagranicznych w nocie do turyńskiego gabinetu wydanęj zaszczyca swém przyzwoleniem. Zasada ta, panowie, stoi dziś na woku dzie europejskiej, i albo ją rozwiąże dyplomacya, albo działa rozstrzygną. Cała Europa dziś jakoby powolną trawiona gorączką, która zwykle poprzedza i zapowiada wielkie przemiany. Teraźniejsze objawy umysłów są oznaką wielkiego ruchu narodowego.

„Dążenie do zjednoczenia każdego ludu wielkiego, którego wiąże równy język i narodowość odrębna, brzemienne jest w następstwa. Walka po za Alpami od wielu wieków wiedziona przeciw wpływowi obcemu i broni obcej, sprowadziła w oczach naszych spójność polityczną tego, co pod względem narodowym się łączy.

„Panowie: Siegacie po sztandar Arminiusa, by sprowadzić jedność niemiecką. Z głębi duszy życzymy wam szczęścia w tym przedsięwzięciu. Ale dla czegoż z tą myślą wzniosła i piękną łączycie antagonizm przeciw innym narodowościom, zwłaszcza przeciwko nam Polakom a Słowianom? Sprawiedliwi pod wszelkim innym względem, dla czegoż niemi nie jesteście w życiu politycznym? Jesteż to chrześcijańska, odmawiać innym narodom, czego sami dla siebie żądacie?

„W takiej chwili prosta ma mowa nie zimne spotyka serca i dziś lub nigdy, każdy z was czuje, że to prawo, którego się dla siebie domaga, także innym narodom, a także i nam Polakom przyznać powinien.

„Niechęć wierzyć że Niemcy w obec tego sztandaru mogą być tak małoduszne, by o sobie jedynie myślały, niechęć wierzyć, że użyje słów waszego poety, „że cudowna moc tego kamienia tylko na wspak działa, że każdy siebie najwięcej lub jedynie tylko siebie miłuje.“

„W zabiegach waszych około księstw niemieckich w Danii sami wychodzicie z tej głównej zasady, że niemożna wpływem zewnętrznym zniszczyć narodowości. Tak jest, panowie, bo narodowość ludów jest dziełem boskiem, nie polega na formach zewnętrznych, ale leży głębiej, w najgłębszej istocie człowieka, a do tego świętego przebytku żaden miecz nie otwiera drogi. Z egzystencją zewnętrzną narodu nieustaje jeszcze miłość ojczyzny. Ale gdzie się uczucia najszlachetniejsze serca ludzkiego już nie łączą w wielkim, drogim wyrazie Ojczyzna, gdzie obojętność wstępuje w miejsce ojczyńskiej miłości, tam zaczyna się rozkład, tam początek śmierci narodu.

„Czyżby te tak często przez was głoszone zasady i do nas nie miały być stosowane? Czyżby Polska miała być mniej żywota, Polska ona, co mimo długoletniej niewoli, na męczeńskim krzyżu rozpięta, jeszcze zawsze oddycha wolnością, jeszcze zawsze chowa w swém łonie niewykorzystane uczucie narodowe, jeszcze nie straciła odrobiny patriotyzmu?

„Oh, panowie, ten patriotyzm, jakkolwiek krępowany, coraz wzmagać się będzie, jak z żywego łona wody, sztucznie z ogniem związanej, potężna siła pary się rozwija.

„Niechaj was więc nie dziwi, że te struny narodowe o które potrącać nad Ejdorą, znajdują odgłos nad Wartą. Wzburzenie umysłów u nas mogłoby się wam zdawać ruchem sztucznym, może sprzysiężeniem. Nie, panowie. Czasy sprzysiężeń minęły; dziś nie knują spisków osoby,

ale narody braterskie podają sobie dłonie. Wzburzenie umysłów u nas w tém bierze początek, że dane przyrzeczenia, opisane i dobrze uzasadnione prawa narodowe, zawsze jeszcze czekają zjisczenia. Nie sprzysięgamy się, panowie, ale zbieramy się w krąg bólu naszego, i wśród niego walczymy trzymając się pola legalności; zbrojni rodzajem magna charta, na której prawa nasze niezbyte, traktaty i królewskie przyrzeczenia zapisano, i na tej drodze zwycięstwa się spodziewamy. Głos Europy za nami się podniesie, zwyciężymy uczuciem naszego kraju, życzeniami każdego wolnego człowieka, współuczuciem każdego wolnego ludu. Mamy prawo spodziewać się, panowie, że nam zwycięstwo to ułatwiecie, bo macie obowiązek przykładać do nas też samę miarę, którą przykładacie do braci waszych na północy Elby. Prawo to, którego wzywacie na korzyść braci waszych w Danii, też za nami przemawia, z tą jedyną różnicą, że wasi bracia mają za sobą wielką potęgę, zaś naród polski dopiero jej wygląda z tęsknotą: zdawało nam się ją widzieć w pruskiem uczuciu sprawiedliwości. Jeżeli więc, panowie, wspomniacie obowiązki względem Niemiec, miejcie także w pamięci te obowiązki, które względem innych narodów, zwłaszcza względem Polaków, zachować wam należy.

„Wiem niestety, że kiedy szermujecie słowem o gnębione prawa niemieckie a rząd pobudzacie do czynu dzielnego, nie jeden z was niezmierną zastalość naszych stosunków przyjął za rodzaj politycznego artykułu wiary. Nasze wyznanie wiary polityczne, otwarcie tu powiadam, jest inne: innem będzie, dopóki matka Polka u kolebki swego niemowlęcia będzie śpiewała pieśń naszej pociechy!

„Prawa nasze zyskują uznanie, skoro będzie powszechnie poznano: że upragnione w całej Europie bezpieczeństwo prawne jedynie z świadomości prawnej narodów może zakwitnąć, i skoro, jak to powaga uznana wyrzekła, kwestyją polską nie będą się zajmowali jako kwestyją sympatyj z narodem powstańczym lub antypatya do zaburzeń rewolucyjnych, ale jako kwestyją prawa i świętości traktatów, i skoro prawo publiczne w swym przebytku znajdzie uszanowanie.

„Kto więc z pomiędzy was, panowie, którzy więcej odemnie jesteście obdarzeni i posiadacie lepiej wasz język, kto z was na prawo narodowości dla niemieckich księstw w Danii się powołuje, ktokolwiek jest przekonany że dziś należy uwzględnić narodowości, kto zaprawdę pragnie by niczych praw nie krzywdzono, niechaj wystąpi na tém miejscu, i płomiennem słowem wygłosi toż samo prawo i dla nas Polaków! Gdyby zaś, wbrew mej nadziei, ani jeden głos nie miał się podnieść za nami, wtedy tym się pocieszysz, że jest mówca wymowniejszy od wszystkich was, panowie, że jest głos potężniejszy niż ten, co z mównicy się odzywa: głos wiecznej sprawiedliwości!

Bezpośrednio po p. Stablewskim zabiera głos minister spraw wewnętrznych, hr. Schwerin i tak się odzywa:

„Panowie! Rząd w ogóle postanowił nie brać udziału w dyskusji ogólnej nad adresem, owszem z tém co mu powiedzieć wypada, pragnie odezwać się przy roztrząsaniu szczegółów pojedynczych ustępów. Ponieważ jednak mówca który właśnie co opuścił mównicę, sam wyraził wątpliwość, czyli poprawka wniesiona przez niego i jego przyjaciół uważam za obowiązek przeciwstawianie innych uwag jego uwagom, więc w tej kwestyi bezpośrednio po nim głos zabieram. Przykro mi, jeśli mi przyjdzie ściągnąć na siebie nieukontentowanie tych panów. Dopóki ci panowie, a to już oświadczyłem na przeszłej sesyi, nie uważają się za posłów pruskich, ale jako reprezentantów polskości w obec państwa pruskiego, dopóty też to wszystko, co przeciwko polskości mamy do powiedzenia, trzeba do nich powiedzieć.

(bardzo dobrze, z prawej).

„Powtarzam panom, co już dawniej byłem powiedział: Rząd będzie się pilnował, czy jak to w dziennikach waszych już nas o tém uprzedziliście, małą wojną jak dotąd, czy wielką będzie nas zaciępieli. Rząd nie może uważać za boski porządek, aby 600,000 Niemców w W. Księstwie Poznańskim wobec 700,000 Polaków polskiemu państwu poświęcono.

(brawo!)

„Powołujecie się, panowie, nasamprzód na traktaty wiedeńskie. Już na innem miejscu wypowiedziałem zdanie, że poddanym JKMości nie należy praw swych wyprowadzać z traktatów międzynarodowych, ponieważ z traktatów, wedle znanych zasad prawnych, tylko ci zyskują prawa, którzy je zawierali, ale powinni Polacy prawa swe opierać na prawodawstwie i konstytucyi krajowej.

(bardzo trafnie!)

„Powtarzam to twierdzenie, ale równocześnie zwracam uwagę na konsekwencję, którą wyciąga ztąd szanowny mówca, a z nim pismo polskie, które czytałem przed półgodziną: to jest, że przez to twierdzenie przyznajemy prawo mocarstwom kontraktującym do sądenia pomiędzy narodem polskim a rządem.

„Panowie, też same traktaty, do których się odwołujecie, wyraźnie powiadają, że JKMość król pruski prowincyą tę posiadał z zupełną władzą (souveraineté) i z prawem własności, i dla tego powodu rząd każdy obey wpływ i ka-

zde obce mieszanie się będzie umiał trzymać z dala od siebie.

(brawo!)

„Nadto, panowie, nie macie materyalnych powodów do żalenia się, jakoby nie dotrzymano tego, co zaręczyły traktaty wiedeńskie. W traktatach tych nie stoi o tém, co z nich wyczytujemy; stoi w nich po prostu, że każde z mocarstw kontraktujących ma dać Polakom tę formę egzystencji obywatelskiej, którą każdy rząd uzna za stosowną. Otóż, panowie, pytam, cóż ma znaczyć w obec tego, jeżeli szanowny mówca, który właśnie co głos zabierał, odwołuje się do wyrazów, które JCMość cesarz Aleksander wyrzekł dla Księstwa Warszawskiego. JCMość cesarz Aleksander tak urządził stosunki Księstwa Warszawskiego, jak w obec stosunków rosyjskich stosowną się być zdawało. JCMość król pruski urządził stosunki prowincji poznańskiej tak, jak było stosowną w obec stosunków pruskich.

„Ależ powołujecie się, panowie, nadto prócz traktatów wiedeńskich, przedewszystkiém na patent okupacyjny z r. 1815; darujcie mi, że jestem zmuszony dotknąć tu jednego punktu, który w was obudzi bolesne wspomnienia, jako też nie mniej i u rządu, lecz zmuszacie mnie do podania tego objaśnienia ciągłym przypominaniem punktu tego. Panowie, patent okupacyjny, jak każda odezwa monarchy do swych poddanych, zawiera przypuszczenia, to przypuszczenie że w zamian za zapewnienie praw znajdzie JCMość także wiernych poddanych. Ależ, panowie, przypomnijcie sobie rok 1830 i przypomnijcie sobie rok 1846 i zapytajcie się, czy to nie niemiecka krew zdobyła napowrót królowi pruskiemu w rokoszku znajdującą się prowincją, i pomimo tego chcecie jeszcze i dziś żądać, by prowincją tę żywiłowi polskiemu napowrót oddano? Czy mniemacie, że jakikolwiek rząd pruski byłby w stanie odpowiedzieć za to przed krajem?

(bardzo dobrze.)

„Ależ panowie, nie to jedynie, stosunki pomiędzy rokiem 1815 a 1860 wielokrotnie się zmieniły i pod innym względem. Uważcie prowincją w tym stanie, w jakim się obecnie znajduje i wyobraźcie sobie ów stan, w którym ją JCMość w roku 1815 znowu nabył, a potrafię osądzić błogosławieństwa panowania pruskiego; dziś jest kultura w prowincji wyborna, melioracya kraju w ciągłym postępie, drogi kunsztowne i koleje ją przeryniają, szkoły i rzemieślnictwo kwitną, rzec można, że kraj zamieniony jest w kwitnący ogród w porównaniu z stanem, w jakim się dawniej znajdował. Tego dokazały niemiecki kapitał, niemiecki przemysł, niemiecka inteligencya.

„W końcu, panowie, twierdzą, że pomimo tego wszystkiego nie macie żadnej przyczyny uskarżać się o naruszenie przyrzeczonych wam praw w patencie okupacyjnym: wszystko co wam tam przyrzeczono, dotrzymano. Patent okupacyjny opiewa, że JCMość posiadać chce W. Ks. Poznańskie jako prowincją państwa.

„Chcemy dawniejsze części obwodu nadnoteckiego „połączyć w osobną prowincją, i będziemy takową „dzierżyć pod nazwą W. Ks. Poznańskiego itd.”

„Proklamacya sama brzmi:

„Zostajecie wcieleni do monarchii mojej, nie potrzebując się zrzekać waszej narodowości. Będziecie mieli udział w konstytucyi, którą moim wiernym poddanym nadać zamierzam; i wy jak inne prowincye mego państwa otrzymacie prowincjonalną ustawę.

„Religia wasza ma być utrzymana, o stosowném uposażeniu sług kościoła będziemy mieli staranie. Wasze osobiste prawa i wasza wolność znów wracają pod opiekę praw, do obrad których później powoływani będziemy.

„Język wasz obok niemieckiego we wszystkich publicznych postępowaniach ma być używanym, i każdy z was wedle zdolności ma mieć przystęp do publicznych urzędów W. Księstwa, jako też do wszystkich urzędów, zaszczytów, godności mego państwa.

„Mój wśród was urodzony namiestnik będzie wśród was mieszkał. On będzie pośrednikiem waszych życzeń i potrzeb, jako i zamiarów mego rządu.

„Wasz współobywatel, mój prezes naczelny, uorganizuje Wielkie Księstwo wedle rozporządzeń przemienne danyh, i będzie takowém aż do ukończenia organizacyi we wszystkich gałęziach zawiadował.”

„Ostatnie wyrazy ściągają się naturalnie tylko na stosunki, jakie zachodziły przy okupacyi. Przeciż z tego, że JCMość uważał stosowne w roku 1815 nadać prowincji tej namiestnika, nie będziecie chcieli wywodzić prawa, że to po wszystkie czasy działać się musi.

„Wreszcie pytam was się, panowie, którego z tych praw wam nie dotrzymano? Czy nie bierzecie udziału w konstytucyi państwa, którą Jego Król. Mość raczył nadać? Czy nie macie prowincjonalnej reorganizacyi jak inne prowincye? Czy nie szanuje się waszej religii, a słudzy jej czy nie są stosownie do swego stanu uposażeni? Czyż język wasz nie bywa używany w czynnościach?

(Głosy z frakcyi polskiej: Nie, nie!)

„Stoi w owém zdaniu: „Język wasz ma być używany obok języka niemieckiego.” Tego nie rozumie się i nie można inaczej rozumieć, jak że każdy Polak, który nie posiada języka niemieckiego, ma prawo...

(przerwanie z strony frakcyi polskiej i żywe zaprzeczenie.)

Marszałek: Proszę o spokojność.

Minister spraw wewnętrznych hr. Schwerin: „Panowie, nie w ten sposób odpowiada się rządowi, mównica dla was jest otwartą, dozwala ona wam się wysłowić, dozwólcie mnie tego także.

(żywe brawo!)

„Panowie! Rząd mniemał zawsze i dotąd jeszcze mniema, iż się w tym względzie nie mija z patentem okupa-

cyjnym twierdząc, że używanie języka polskiego w prowincyi poznańskiej o tyle jest zagwarantowane, o ile koniecznie używany być powinien, ażeby nie zmuszać żadnego Polaka do użycia języka niemieckiego, jeżeli go nie posiada, lecz owszem ma być wolno wszystkim Polakom w stosunkach ich z władzami, używać języka polskiego i każdego czasu ma być daną odpowiedź w polskim języku lub polskie tłumaczenie odpowiedzi dołączone do polskiego poddanego.

„Panowie! sprzecyżacie się jak chcecie o trafność wykładu tego ustępu, rząd wam to dozwala. Lecz jeżeli tak daleko pójdziecie, jakieście to w ostatnim czasie uczynili, że spór językowy zamieniliście na środek agitacyjny, nastenczas rząd oprze się w dziedzinie tej z wszelką stanowczością.

(brawo.)

„To jest, panowie, w krótkości, co uważałem za obowiązek wypowiedzieć poprzedzającemu mówcy, chcąc postępowania rządu bronić.

„Utrzymuję i zapewniam w imieniu rządu, że tak dobrze w prowincyi poznańskiej podług prawa i słuszności postępować się będzie, jak w wszystkich prowincyach kraju; znajdziecie, jeżeli z uzasadnionemi zażaleniami wystąpię, chętnie posłuchanie, ale właśnie dla tego pozwólcie mi powtórzyć: rząd się nie pozwoli z stałej, konsekwentnej i stanowczej drogi, którą naprzeciw wzburzeniu w poznańskiej prowincyi obrał, zepchnąć, choćbyście użyli nie wiem jakich środków. Rząd, powtarzam tutaj, winien to jest sobie i niemieckiej ludności całej prowincyi.”

Dalszy przebieg posiedzenia odkładamy, dla braku miejsca, do numeru następnego.

Rzecznika i notaryusza Heistermanna Ziehlberga z Tucholi przeniesiono w tym samym charakterze do sądu powiatowego w Brodnicy.

Berlin, 8 lutego. Temi dniami przedstawiał naczelny prezes prowincyi pomorskiej Senfft Pilsach królowi deputacyą sejmową tej prowincyi. Deputacya pomieniona przybyła w celu złożenia królowi podziękowania za mianowanie księcia następcy tronu namiestnikiem Pomorza i powitania księcia w jego nowej godności. Książę następcą tronu dał na cześć deputacyi pomorskiej wielki obiad i zaprosił nań także ministra handlu, pana Heydta, generałów Werdera, Wussowa, Bonina, obecnie tu bawiących obcych wyższych oficerów i wiele innych dostojnych osób.

— Jenerał sardyński Lamarmora otrzymał przed odjazdem swym z Berlina order orła czerwonego pierwszej klasy, a towarzyszące mu osoby orderu orła czerwonego drugiej klasy. W kołach wojskowych dotąd nie wiedzą dokładnie, komu poruczą misyą do Turynu w celu urzędowego zawiadomienia Wiktora Emanuela o wstąpieniu na tron pruski króla Wilhelma.

— Wczoraj krążyła po mieście tutejszém wieść, jakoby prezes policyi, baron Zedlitz, miał wyzwać deputowanego Vinckego na pistolety, z powodu wyrażen użytych przez pana Vinckego z mównicy izby poselskiej, a zaczepiających pana prezesa: Zdaje się, że pogłoska ta nie jest uzasadnioną.

— Izba poselska przyjęła na dzisiejszém posiedzeniu 204 głosami przeciw 105 adres do tronu ułożony przez komisją a uzupełniony poprawkami przez izbę przyjętymi. Większość, która za adresem głosowała, składała się z frakcyi Vinckiego i Mathisa, mniejszość z frakcyi Reichenspergera, Polaków i lewej strony.

× Berlin, 8 lutego. Dziś wreszcie skończyły się całotygodniowe rozprawy nad adresem. Pierwsze półtrzęci godzinę zajął dalszy ciąg dyskusyi nad wnioskiem Żółtowskiego i o nim tylko słówko napisać sobie pozwole. Głos naprzód otrzymał poseł gnieźnieński, Libelt. W gruntownej i jasnej mowie uzasadniał on obie części poprawki, pierwszą odnoszącą się do praw narodowych W. Księstwa Poznańskiego, drugą, do Polski w ogóle. Po nim mówił poseł Reichensperger (z Gweldryi) przeciw poprawce. Treścią jego mowy było, że zasada narodowości nie jest chrześcijańską i że narodowości, jakkolwiek mają prawo do bytu, nie mają przeciw bynajmniej, same z siebie, koniecznego prawa do samodzielnego bytu politycznego, to jest do tworenia osobnego państwa. Gorzką tę dla Polaków pigułkę starał się mówca osłodzić, biorąc mówców polskich w obronę przeciwko niektórym wczorajszym uwagom i wycieczkom posła Schleinitza. Po panu Reichenspergerze dostał się z kolei mówców do głosu, poseł Bentkowski, by odeprzeć różne zarzuty mówców poprzednich. Mówił doradnie, więc z niezupełnie proporcjonalną architektoniką, dał się bowiem porwać duchowi polemicznemu i w zbyt drobne a długie zapuścił się odparcia w środku swojej mowy. Początek natomiast i koniec mowy jego, która blisko godzinę trwała, był widocznie wpływem chwilowego natchnienia i bardzo gorący. Po p. Bentkowskim powstał minister hr. Schwerin, by raz jeszcze oświadczyć, że posłowie polscy zwracają do wywołania agitacyi, która może do smutnych i przez nich samych niepożądanych doprowadzić następstw, ale której w każdym razie rząd zawczasu zagrozić droge potrafi. Tymczasem wniesiono o zamknięcie dyskusyi. Do głosu, wedle odczytanej listy mówców, byli się jeszcze zapisali pp. Niegolewski, Cieszkowski, Chłapowski, Stablewski i Łyskowski. Izba wyrzekła zamknięcie dyskusyi. Zanim do głosowania przystąpiono, otrzymali jeszcze głos, do porządku obrad: hr. Cieszkowski, a do uwagi osobistej: dr. Niegolewski. Pierwszy oświadczył podniesionym głosem, że konstatację fakt we wszystkich parlamentach niesłychany, ażeby po oświadczeniu ministra zamykać dyskusyą i niedać możności nikomu z posłów odpowiedzi na słowa rządowe. Drugi równie podniesionym i nadzwyczaj gorącym głosem, ogroził się przeciw nieokreślonym zarzutom ministra o agitacye i przeciw narzucaniu pruskiej ojczyzny tym, któ-

rym słowo królewskie własną zaręczyło ojczyznę. Klę wreszcie przyszło do głosowania, powstali za poprawę jeden tylko Polacy. Reszta posiedzenia przeszła bez uwag godnych zająć. Nadmieniam jeszcze dodatkowo, że po końcu wczorajszego posiedzenia zabrał głos poseł Guttmann do wzmianki osobistej, by odpowiedzieć na tyczącą się osobiście jego wycieczkę p. Schleinitza, który w niejasnym ale żywym jakimś zamiarze, opowiadał wiadomą historią o fantowaniu i przdaży obrazu przedstawiającego rzeź Fischau.

FRANCYA.

Paryż, 5 lutego. Monitor ogłasza dekret cesarski, sadzający się na wydaną świeżo uchwałę senatu i określający sposób w jaki adres izb do cesarza ma być podawany. Wniosek do adresu ułoży przewodniczący senatu z członkami pojedynczo wybranymi przez biura zgromadzenia; wniosek ten będzie odczytany i dyskutowany na posiedzeniu ogólném. Poprawki podawane muszą być podpisane przez 5 członków przynajmniej i oddane przewodniczącemu. Głosowanie odbędzie się nad każdym paragrafem z osobna, a potem nad całym wzięciem w ogóle. Adres wreszcie przyjęty wręczonym cesarzowi przez deputacyą z 20 członków, wybraną na posiedzeniu ogólném, mającą na czele przewodniczącego całego biuro. Mianowanie odwołałnych redaktorów, którzy składają protokoły posiedzeń, zależeć będzie od przewodniczących obydwóch izb. Co do zamknięcia dyskusyi będzie się musiał przewodniczący zapytać zgromadzenia o zezwolenie, a jeśli zażądają głosu przeciw zamknięciu będzie wolno jednemu tylko mówcy przemawiać, po czym nastąpi głosowanie. Ciało prawodawcze będzie odtąd mogło wybierać swoich sekretarzy.

— Zagrożenie rządowe dane dziennikowi Courrier Dimanche i wygnanie redaktora Ganesco, o czém w swym im czasie wspominaliśmy, wiele krwi napsuło dziennikarstwu tutejszemu. Jeden z nich występuje w obronie ministra Proudhona, który owo rozporządzenie wydał, a po którym zdawano się daleko liberalniejszego postępowania, zarzucając, że niemożna wątpić o jego liberalnych chęciach, ponieważ przedewszystkiém jest bonapartystą, dla tego żąda napaść na tę zasadę napotyka w nim nieublagannego przeciwnika.

— Słychać, że wczoraj podpisanym został układ, mocy którego książę Monaco ustępuje Francyi na wieś w okolicy miasta Menta i Rocca-brunone z przyległościami za nagrodzeniem czterech milionów franków. Książę Honorat IV, który zostanie podobno senatorem francuskim, zamierza jednak na wieczystą własność, jako udzielną księstwo, miasto Monaco, liczące 3000 mieszkańców.

— Cesarz dawał wczoraj posłuchanie księciu Lavigne wracającemu z Syrii, i z opowiadań jego powziął pod silniejsze jeszcze przekonanie o konieczności pozostawienia dłużej jeszcze wojsk swoich w Syrii, zwłaszcza iż chronnym skutkiem odwołania Francuzów byłaby powstanie i straszliwsza jeszcze rzeź chrześcian. Sprawa ta syryjska jak tu sądzi, może wziąć bardzo nieprzyjemny obrót.

— Oficer przyboczny cesarski, Quelen, którego jak dołiśmy cesarz wysłał przed kilku dniami do Rzymu, wrócił podobno, usłyszawszy w odpowiedzi na przywiezione listy sze zwyczajne non possumus.

— Mają podobno niebawem robić doświadczenia konnemi zuawami, których na próbę jedną kompanię organizują.

— Z Holandyi dochodzą wiadomości o nowych skutkach w skutek wylewów i zerwania grobli; miasto Nieuwedamme jest podobno zagrożone; woda już podobno niebezpiecznie części zalała.

— Jeden z dzienników zaręcza, że cesarz kupił od królowej Krystyny posiadłość Malmaison, która niedawno leżała do cesarza Napoleona I, i gdzie zmarła cesarzowa Józefina.

— Sąd kasacyjny wydał na posiedzeniu swoim z 31 stycznia bardzo ważne rozporządzenie stanowiące, że święto Niepokalanego Poczęcia nie należy do świąt państwowych i konkordatem objętych.

— W Monitorze floty czytamy, że nad przeobrażeniem floty rosyjskiej z nadzwyczajnym nateżeniem od czterech pracują w Kronstadtzie, od kilku zaś miesięcy roboty idą z takim pośpiechem, że podobno Wielki książę Konstanty mógł zaręczyć, jako na wiosnę wysłać do wojny na morze flotę jeśli nie liczniejszą to przynajmniej co do wartości swojej wiele lepszą, niż ta którą Bismarck przed wojną krymską posiadał. Na morzu Czarném, w kołajewie, wybudowano liczną flotylę szalup kanonierskich, a jedna z prywatnych kompanii nawigacyjnych urządziła swoich statków w ten sposób, że mogą nader prędko być wyposażone w uzbrojenie wojenne.

— Constitutionnel donosi o śmierci dzielnego marszałka Bosquet, który zmarł w skutek rany odebranej we Włoszech.

— Korespondencya Reutersa donosi z Washington z 21 stycznia, że naczelnie dowodzący siłą zbrojną Floridy świadczył prezydentowi Buchanan, że stany południowe chcą uniknąć krwawych zatargów, w nadziei, że przywrócić do obustronnego porozumienia się, że w skutek tegoż myśli zaczepić wojsk związkowych w cytadeli Pickensville. Senatorowie Floridy, Alabamy i Missisipi skłócili senat związkowy, a Georgia wystąpiła stanowczo przeciw związkowi.

Paryż, 6 lutego. Większa część dzienników francuskich, nawet i opozycyjnych, rozprawiając o mowie cesarskiej, okazuje wielkie zadowolenie; Constitutionnel rozpląwa się w dytyrambach i superlatywach, to jego miłośno, ale i Journal des Débats nieszczęśliwie słowem cesarskim, które znajduje umiarkowanemi i słodkimi rze pokojowemi. Dzienniki angielskie tymczasem prze-

...mowę jak najgorzej, co nawet wywarło niepomyślny
...w na giełdę londyńską. Wczorajsze posiedzenie ciała
...rodawczego zgaił przewodniczący hr. Morny mową,
...trznąj cesarskiej, jak raczej polityki wewnętrznej i jej
...unku do dążności i zasad liberalnych; przedewszystkiem
...o dekrete z 24 listopada i rozporządzeniach przez
...wywołanych, wpływy ich na prawa i swobody ciała
...rodawczego, o zmianach wreszcie, którym, na jego
...sek, uległ regulamin zgromadzenia. Tymczasem zna-
...dekrete z 24 listopada przytoczył także wiele zna-
...słowa, powiedziane przez cesarza na radzie ministe-
...nej, na której ów dekret postanowiono: „Co najbardziej
...mojemu rządowi i jego doradcom, to jest brak
...ności i kontroli.“ Mowa hr. Morny, naprzód ułożona
...pisana, bo ją tylko odczytał, bardzo dobrze zrobiła wra-
...na słuchaczach, którzy niektóre jej miejsca powitali
...em oklaskami; stawia ona istotnie w lepszym daleko
...nie, niż wszystko co dotychczas mówiono i pisano, li-
...nie zamysły cesarza i okazuje pod względem roz-
...wiania swobód narodowych szersze chęci niż jego do-
...zowy, co zresztą powszechnie wiadomo; nigdy pewnie
...ach rządowych francuskich nie było tyle żywiołów
...jnych i absolutystycznych, jak obecnie. Komisya
...owa mianowaną zostanie dopiero za dwa lub trzy
...rozprawy nad adresem zabiorą, jak tutaj mniemają,
...prawie miesiąc luty. Jak już naprzód zapowiadano,
...wczoraj na posiedzeniu ciała prawodawczego Baro-
...wiedniczący w radzie stanu, do łaski marszałkow-
...obszerne sprawozdanie rządowe wystawiające jakimś
...pod względem wewnętrznej i zewnętrznej polityki,
...położenie cesarstwa. Do owego sprawozdania dołą-
...dwa grube tomy najważniejszych dokumentów dypl-
...nych, dotyczących się mianowicie przyłączenia Włoch
...w szych do Piemontu, wcielenia Sabaudyi i Nicei do
...nii, dalej stosunków rzymskich i neapolitańskich, zjazdu
...wskiego, sprawy syryjskiej i wyprawy chińskiej. Nie-
...owych dokumentów mają być tak delikatne i dra-
...ze je w owym zbiorze dla publiczności przeznacz-
...czano z wielkim zadziwieniem.

Mówią tu coraz głośniej o odwołaniu hrabiego La-
...ze Stambułu, na którego miejsce ma podobno ce-
...przysłać jednego z generałów, któryby energiczniej wy-
...wał.

Minister marynarki wyprawił przedwczoraj wielki
...na cześć wiceadmirała Le Barbier. Wiceadmirał, jak
...na cześć wyższych oficerów francuskich, nie sprzyja
...włoskiej, owszem wielkie objawia czułości i uwiel-
...da Franciszka II, w którym, jak twierdzi, nastąpiła
...i nader korzystna zmiana; młody ten król wszedł
...do Gaety z usposobieniem jeszcze dziecinnym, te-
...ma być już dojrziałym mężem. Wiceadmirał po-
...że oddalenie się matki bardzo zbawienny wpływ na
...warło.

Cesarz przyjmował w niedzielę ojca Lacordaire,
...mu, jako nowego członka akademii, przedstawiali
...Villemain i Laprade. Cesarz miał być podobno bar-
...y i rozmowny; między innymi powiedział Guizo-
...że mu się zawsze podoba wymowa, chociażby miała
...pozyty.

Podarunki, które wojsko przysłało z Chin cesarzo-
...przysłały do Paryża; ustawił je wczoraj wieczorem
...rych pan Campenon, a mają być nad wszelkie po-
...kne i kosztowne.

Nowa opera Auber'a „La Circassienne“, którą przed-
...po pierwszy raz odegrano, przyjęta została z
...oklaskami i należy podobno do najlepszych utwo-
...komitego kompozytora.

Sławny obraz Decampsa, wystawiający osła kula-
...kilku małpami na grzbiecie, kupił wczoraj Roth-
...za 27,500 fr. podbiwszy lorda Hertford i cesarza,
...także kupić go chcieli.

ANGLIA.

6 lutego. Na dzisiejszym posiedzeniu izby niż-
...Russell bronił depeszy swej o Włoszech, z 27
...nika, i nadmieniał, że konferencya europejska ma
...o powrocie wojsk francuskich ze Syrii.

Dziennik Saturday Rewiew zawiera artykuł bar-
...chylony dla Prus, w którym między innymi także
...zatarł niemiecko-duńskich. Saturday Rewiew
...jącej trudności stojącej na zawadzie hegemonii pru-
...Niemczech, potrąca także o Polskę. Powiada ona:

„W Warszawie, w Galicyi i w Poznańskim poruszają się
...dużo robią ambarasu. Bynajmniej nie bierzemy im
...że, jeśli dają do tego, aby naprawiono krzywdę,
...się stała przez rozbiór ich kraju; ale te zażale-
...kich Polaków, które dochodzą do zachodniej Eu-
...nie wiele znaczą. O ile wiemy żalą się najbardziej
...lub niezdolność niemieckich urzędników do nau-
...nie po polsku. Wprawdzie byłoby lepiej, gdyby ci
...nauczyli się języka krajowego i używali go, ale
...robna okoliczność, jeżeli rząd jest uczciwy i nie
...maczów.“ W końcu wyrażona obawa przed spół-
...aniem Prus z Austryją i Rosyją z powodu niepo-
...Polsaków. Autor artykułu widocznie studya swe
...prawy polskiej ngranicył na Pruskiej Gazecie,
...bernińskie biuro centralne nie dostarczyło.

WŁOCHY.

4 lutego. Ruggimo Settiero mianowany został
...nizacyj w senacie.

Wzieszenie ministerjalne jeszcze nie skończone, zanosi
...na to, jak mówiliśmy, że prócz Jaciniego jesz-
...czterech członków w gabinecie wystąpi, już to dla
...nie są mówcami i nie mogliby w obec parlamentu

bronić polityki rządowej, już to że są nad to podrzednymi oso-
...bistościami, które li tylko wypełniały wolę Cavoura i nie-
...miały same przez się należyte politycznej wartości. Jene-
...rał Fanti, minister wojny, osobisty nieprzyjaciel Garibaldego,
...także podobno wystąpi. Zanosi się również na wybór kilku
...ministrów bezwydziałowych.

Ze znakomitszych opozycyjnych osobistości w północnych
...Włoszech, tylko Mauro Macchi i Angelo Brofferio przeszli
...w wyborach; wszakże z Neapolu i Sycylii przybędzie około
...20 deputowanych opozycyjnych.

Stosunek Piemontu do państwa papieskiego jest bar-
...dzo zawikłany i drażliwy; po bitwie pod Castelfidardo i zajęciu
...Ankony wojna ustała, ale pokoju właściwego nie ma i z
...obydwóch stron w skutek tego granic nie szanują. I tak
...niedawno temu generał Sonnaz zdobył klasztor Casamari
...leżący w kraju papieskim i zabrał znajdującą się tamże
...broń i amunicyę, a zuawy papieskie zrobili, jak donosi-
...liśmy, wycieczkę na territorium neapolitańskie. Pułkownik
...Beccelievre, dowodzący zuawami, ogłosił w Giornale di
...Roma raport dotyczący się owego wypadku, w którym do-
...wodzi, że wojsko papieskie broniło się tylko przeciw za-
...czepce. Władze sardyńskie zaprzeczają temu, żądają zwrotu
...zabranych jeńców i dopóki ich z Rzymu nie wypuszczą,
...dopóty biskupa z Poggio wraz z kilku księżmi trzymać
...będą w niewoli. Dzienniki turyńskie dowodzą także, że
...Passo de Correse, gdzie zdarzenie to zaszło, nie należy
...wcale do territorium papieskiego.

Z pod Gaety słyhać, że flota włoska odebrała rozkaz
...trzymania się na uboczu, ponieważ baterye twierdzy są
...bardzo niskie, daleko sięgające, a okręty wystawioneby
...były na zbyt wielkie niebezpieczeństwo, niemogąc z swęj
...strony skutecznie działać, poprzestaną zatem tylko na blo-
...kowaniu portu.

Król Franciszek ma podobno wielką liczbę dział gwint-
...owanych, które mu podobno z Francyi przysłano, i kilka
...dział podług systemu Armstronga, sprowadzonych z Anglii.
...Piemontczyki także mają gwintowane działa, których im
...Francuzi dostarczyli. Sławne owe działa wynalazku Cavallego,
...są wistocie ustawione w bateryi w niezmiernie odległości 5600
...metrów, a kule które miotają na miasto w 32 sekund. wywierają
...podobno straszliwy skutek; odległość ich jest tak wielką,
...że żaden strzał nieprzyjacielski ich dosięgnąć nie może.
...Dotychczas straty pod Gaetą z jednej i z drugiej strony
...były bardzo nieznaczne, zwłaszcza iż przednie strażę pie-
...montskie stoją bardzo daleko od twierdzy, pod Borgo di
...Gaeta o czterysta metrów od pierwszej linii obronnej oble-
...zonych.

Turyń, 5 lutego. Z Neapolu donoszą o odkryciu spi-
...sku rojalistowskiego, w skutek czego przytrzymaono liczbę
...pewną osób, ale spokojność zakłóconą nie została. Wojsko
...oblegające Gaetę, odebrało 250,000 świeżych kul i bomb,
...a flota sardyńska nie dozwoliła przystępu kilku statkom
...hiszpańskim, które wpłynąć chciały do portu. Obleżenie
...idzie swoim torem bez wypadków zasługujących na szcze-
...gólną uwagę; ogień z obydwóch stron był wczoraj znów
...nieco zwawszy. Chociaż między obrońcami Gaety jest dużo
...jeszcze Neapolitańczyków, to jednak większa część ofice-
...rów a nawet podoficerów, składa się z Francuzów, Niem-
...ców, Belgijczyków i Szwajcarów, i dla tego w razie sztur-
...mu, należy się lękać bardzo krwawych wypadków. Książę
...Carignan przebywa ciągle jeszcze w Molo di Gaeta, dęką
...przybył nie dla układów lub rady wojennej, jak z począt-
...ku mniemano, lecz aby być pośrednikiem między generałem
...Cialdinim i admirałem Persano, którzy się między sobą
...ciężko poróżnili, ponieważ nie zgadzają się z sobą co do
...planu operacyjnego i ponieważ oskarżają się nawzajem,
...że przy ostatnim bombardowaniu jeden drugiego nie
...wspierał należycie. Generał Menabrea starał się ich nada-
...remnie pogodzić, a nie mogąc ich udobruchać, wezwał po-
...średnictwa księcia, który, jak myślał, potrafił powasnyonich
...pogodzić. Książę powołał pod Gaetę wszystkie oddziały
...regularnego wojska, które były w Neapolu, tak iż to mia-
...sto pozostaje obecnie jedynie tylko pod opieką gwardyi
...narodowej.

Papież wbrew przeciwnym rozkazom danym przez
...monsiora Mérode, odwołał swoje wojsko z nad granicy
...neapolitańskiej i oddał Piemontczykom jeńców, których
...zuawy papieskie w Passo de Corese zabrały; zuawy cof-
...nęły się do Monterado. Resztki powstania w Abruzzach
...wkrótce zapewne stłumione zostaną, ponieważ, jak słyhać,
...15,000 Piemontczyków dąży przez Umbryę do kraju neap-
...litańskiego, a w prowincjach jego południowych tworzą
...się oddziały ochotnicze z młodzieży, która zjednoczenie
...półwyspu chce jak najprędzej przywrócić do skutku. Dzien-
...niki turyńskie zarzucają monsignorowi Mérode, że głównie
...on w porozumieniu z hrabią Trapani, bratem Franciszka
...II, przebywającym w Rzymie, podsycał powstanie w Abruz-
...zach przesyłając ochotników, pieniądze i broń; zaś generała
...Goyon obwiniają, że na wszystko co się dzieje przeciw
...sprawie włoskiej i Sardynii, patrzy przez szpary. Dla tego
...tę słyhać teraz, że rząd sardyński zamierza zająć wojs-
...kiem swoim całą niemal Komarkę, jako też Terracinę
...i Velletri, tak iż territorium papieskie ograniczałoby się
...na miasta Rzym, Civita Vecchia i Viterbo z przyległościa-
...mi. Zamiaru tego nie będzie można wykonać bez kiwi roz-
...lewu, zwłaszcza że wojsko papieskie jest teraz dość liczne
...i bardzo dobrym duchem ożywione. Papież sam ma być
...dość spokojny; słyhać nawet, że mówił do kilku osób:
...„Jestem dzisiaj dość dobrej myśli, albowiem miesiąc mar-
...rzec zbliża się wielkimi krokami, a z jego nadejściem rozwi-
...ną się plany warszawskie.“ Wszakże, ani za prawdę tych
...słów, ani za ich znaczenie ręczyć nie można.

— Urzędowa Gazeta Werońska ogłasza kilk cieka-
...wych dokumentów dyplomatycznych wydanych podobno przez
...króla Franciszka II; między innymi odezwę do chłopów
...w Abruzzach i odezwę do mieszkańców Sycylii, którym na-
...daje nową konstytucyę na podstawie konstytucyi z roku

1812. Dzienniki po większej części niedowierzają prawdzi-
...wości tych dokumentów, pisanych stylem wcale nie dypl-
...matycznym, jak to widać np. z następującego miejsca: „Sycy-
...lianinie! Młody król Obojga Sycylii stał się ofiarą prze-
...niewierczych rad; otoczony był zdrajcami i stawia opór
...w Gaecie jako bohater; jedną nogę mając w tém mieście,
...drugą w cytadeli messenińskiej, jest tak pod wojskowym,
...jako i pod politycznym względem owym kolosem rodyjskim,
...pod którym przechodzi zagraniczna dyplomacya, godna Ta-
...tary.“ — Pan de Kersausie, chcąc dać Garibaldiemu do-
...wód swojej czci, posłał przez generała Mierosławskiego
...szpadę, która dawniej należała eo sławnego republikańskiego
...żołnierza La Tour d'Auvergne, pierwszego grenadyera Fran-
...cyi i była jedną z najdroższych pamiątek jego rodzinnych.
...Garibaldi przyjął ów dany podarunek, ale w liście swoim
...oświadcza, że niechcąc aby pamiątka ta wyszła z rodziny,
...kaze po swojej śmierci owę szpadę, „godło wojującej demo-
...kracyi“ oddać bratunkowi pana Kersausie. — W niedzielę
...odbywały się w wielu miejscach wybory do parlamentu
...włoskiego, w skutek poprzednich wyborów podwójnych wy-
...padek ich nie wszędzie jeszcze znany. — Poerio zapewne
...wstąpi do ministerstwa, z którego świeżo wystąpił Corsi,
...minister rolnictwa i handlu. — Przedwczoraj wręczył poseł
...pruski Brassier de St. Simon królowi Wiktorowi Emanue-
...lowi nowe swoje listy wierzytelne, jak poseł króla Wilhelma I,
...a prywatne doniesienia generała la Marmora, dochodzące
...z Berlina, świadczą podobno że generał zadowolnionym jest
...z przyjęcia jakiego doznał. Słyhać także, jakoby Cavour
...miał zamiar wystósowania noty do dworów niemieckich
...z zaręczeniem, że rząd sardyński ani sam Wenecyi nie za-
...czepi, ani też nikomu zaczepiać jej niedozwoli.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Z Pleszewskiego, 6 lutego. Od dwóch już lat istnieje w powie-
...cie naszym Kółko towarzyskie które do zwykłego celu wspólnej za-
...bawy, łączy zarazem znaczny cel wspierania w szlachetny sposób bied-
...nych i wstydzących się rękę po jałmużnę wyciągać, i ochronki ple-
...zewskiej, która starannym zabiegiem czcigodnych dam naszego po-
...wiatu zawiądzca nietylko istnienie ale i wzrost swój. Na taki to cel
...dobroczynny, odbył się w Pleszewie d. 3 b. m. koncert amatorski, na
...którym nie tylko z naszego ale i ze sąsiednich powiatów, a nawet i
...z Poznania przybyłych gości widzieliśmy. Sala dość obszerna, była
...przepełniona. Koncert z doborowych sztuk tak na fortepianie jako
...i na skrzypcach odegrany, prawdziwie nam sprawił zadowolenie, a
...cel zamierzony pod każdym względem był osiągnięty. Składając
...szczerze podziękowanie szanownym dyletantom za ofiarę ich, mamy
...nadzieję, iż nieraz jeszcze w podobny sposób zechcą przyłożyć się do
...otarcia łez biednych i nieszczęśliwych. Po koncercie zaimprovizowa-
...nańce, które w miłej jedności i szczerzej zgodzie przeciągnęły się och-
...czo aż po północy.

— Jeden z polskich kapitanów, co udając się do Amuru przejeź-
...dzał przez Kiachtę i Majmaczyn, a którego ciekawy opis podróży bę-
...dzie umieszczony w Pamiętniku religijno-moralnym na miesiąc
...lutego, daje pomiędzy innymi następujący obraz tego miasta i jego zwy-
...czajów: „Kiachta jest parkanem obwiedziona, a Chińczycy swój Maj-
...maczyn ostrokołem mają obwarowany. Ulice Majmaczynu są wąskie,
...domy przy nich pod kątem prostym pobudowane, są małe, niskie i
...tak połączone jedne z drugimi, że zdają się jedno stanowić zabudo-
...wanie. Z ulicy do każdego domu prowadzi brama dość obszerna na
...mały dziedziniec, z podłogą z desek dość czysto utrzymany, na któ-
...rym się mieści dom, sklep, kuchnia i skład na towary. Wchodząc na
...dziedziniec jednego z takich domów, widziałem po lewej ręce kuchnię
...czysto utrzymaną, z płytą żelazną podobną do angielskiej kuchni,
...tuż obok niej idzie się galeriją utworzoną wystającym dachem domu
...do sklepu, który razem jest mieszkaniem kupca. Wszedłszy w jego
...wnętrze, spostrzega się po prawej stronie piec, kształtu grubiej czwo-
...robocznej kłody; z niego lufty rozchodzą się na wszystkie strony mie-
...szkania, dla ogrzewania, i wychodzą do komina najczęściej zewnątrz
...domu widzialnego nakształt słupa. Tuż za tym piecem przy ścianie
...obszerny tapczan, plecionymi z ryżu matami lub dywanami przykryty,
...pod nim także lufty w rozmaitych gzygzakach z pieca idące, ciepło
...utrzymują. Na tych tapczanach Chińczycy siedzą, biesiadują, śpią i
...herbatę piją, podłożywszy na krzyż pod sobą nogi; przy tapczanach
...i przy ścianach stoją niskie stolki i małe zgrabne stoliki. Wprost
...naprzeciw drzwi, na całej długości przeciwległej ścianie stoją szafy z
...towarami; po lewej stronie sklepu mieści się wysoki krantor, reszta
...zaś przestrzeni tej strony kurtyną oddzielonej, zawiera także towary.
...Te pokoiki są zbyt ciemne, raz dla ciasności zabudowanych domów,
...powtórę, że Chińczycy do okien swoich używają papieru malowanego,
...jakąś tłuściością przesyconego; szkła w ich oknach nigdzie nie widzia-
...łem. Oprócz czynności i stosunków handlowych zawieranych w tych
...sklepkach, w nich też i obiady bywają wyprawiane. Właśnie w czasie
...mojego pobytu w Kiachcie, byłem zaproszony na taki chiński obiad.
...Siedzieliśmy przy stołach po europejsku; ponieważ Chińczycy niemają
...wcale takich nożów, widelców i łyżek, jakich my używamy, przeto z
...Kiachty jej przyniesiono razem z razowym i pszennym chlebem. Chiń-
...czycy zamiast widelca używają dwóch kościannych pałeczek zgrabnie
...wytoczonych, któremi tak zręcznie władają, że najdrobniejsze kawałki
...mięsa, ciasta lub makaronu, mogą z talerza szybko sprzątać. Takie
...dwa paleczki i nóż formy i roboty chińskiej, wiszą u pasa każdego
...Chińczyka, w pochwie skórzanej lakierowanej, w której także znajduje
...się dębaczka do zębów; z drugiej strony kapeciuch z tytuniem, fajka
...i krzesiwem. Zamiast talerzy takich, jakie są w użyciu u nas, uży-
...wają oni małych głębokich talerzyków, podobnych do spodka od fi-
...żanek; te talerzyki są porcelanowe. Potrawy podawali w wielkich
...wazach i rozmaitych naczyńach. Przed każdym siedzącym przy stole
...stawiają talerzyk głęboki z octem przesiąkniętym ostremi korzeniami.
...Obiad składa się z 60 do 70 potraw; wszystkie są tłuste, mianowicie
...z wieprzowiny w rozmaity sposób przyrządzonej; inne zaś, jak to ja-
...skółczące gniazda, małe rybki, ślimaki, małe robaczki itp., były dla mnie
...odrażające i do ust ich wziąć nie mogłem, chociaż inni delectowali się
...temi przysmakami. Chleba Chińczycy nie dają do stołu; mają jednak
...pewien rodzaj ciasta nazwany hobo; jest to bułeczka pszenna, pul-
...chna i smaczna. Wziąwszy z półmiska lub wazy potrawę, maczają
...biesiadnicy kaski w occie przyprawionym korzeniami. Po każdej po-
...trawie nalewają Chińczycy do małej filiżaneczki, wielkości dwóch lub
...trzech naparstków, mon goiła lub araku; jest to trunku spirytusowy
...wypalony z ryżu dość smaczny, zwłaszcza ciepły, jaki nalewają do
...filiżanek. Można rzeczywiście nasycić się chińskim obiadem, bo w
...przyrządzeniu potraw i zaspakajaniu swych żołądków są wyrafinowani
...i wybredni. Usługując do stołu, ciągle prosili i namawiali złym ła-
...manym rosyjskim językiem aby więcej jeść i pić.“

— W okolicach Białny, w Czechach, istnieje szkoła wychowywa-
...nia psów myśliwskich. Kurs nauki jest roczny, poczem następuje
...egzamen; patentowani elewi kupownicy bywają za 80 do 200 florenów
...fłoren 4 ztp.); największą ilość ztamtąd psów kupują do Anglii i
...Francyi.

Po krótkiej chorobie dnia 8 t. m. o godzinie 3ciej z rana rozstał się z tym światem major blych wojsk polskich Józef Bonawentura Garczyński w Śmielinie pod Nakłem. Pogrzeb odbędzie się we wtorek dnia 12 t. m., o czym krewnych, przyjaciół i znajomych zawiadamia w smutku pogrążona żona. [352]

Sprzedż konieczna. [2403] Król. Sąd powiatowy w Środzie, wydział pierwszy.

Dobra rycerskie Karolowi Wiktorowi i Kazimierzowi Wojciechowi rodzeństwu Grabskim należące Rusiborz wraz z wsiami Rusiborek i Kopaszce oszacowane na 68,132 tal. 1 sgr. 2 fn. wedle taksy, mogącej być przejrzaną wraz z wykazem hipotecznym i warunkami w registraturze mają być dnia 27 czerwca r. b.

przed południem o godzinie 10 w miejscu zwykłym posiedzeń sądowych przez resubhastacyą sprzedane.

Wierzyciele, którzy dla pretensyi realnej z księgi hipotecznej nie okazującej się zaspokojenia poszukują z ceny kupna powinni się z takąw do sądu zgłosić.

Niewiadomi z pobytu wierzyciele Eisig Friedenthal resp. jego successorowie zapowiadają się niniejszym publicznie.

Środa, dnia 17 listopada 1860.

Podpisana komisya przez trzy towarzystwa rolnicze wybrana i umocowana, zaprasza niniejszym dyrekeye i członków wszystkich towarzystw rolniczych, w Wielkiem Księstwie Poznańskim istniejących na Walne

zebranie, na dzień 21 lutego r. b. w Poznaniu w Bazarze na godzinie 10 przed południem, celem porozumienia się, względem zcentralizowania towarzystw rolniczych, ułożenia statutów i wybrania dyrekeyi.

Poznań dnia 4 lutego 1861 r. Łączyński. Edward Poniński. H. Cegielski. Laszczyński. Nestor Koszutski. Sypniewski. Wolniewicz. Stanisław Chłapowski. [349] Adolf Bniński.

Księgarnia Maksymiliana Jagielskiego w Poznaniu Wilhelmowski plac nr. 16, poleca swój **skład nót**. Za cenę najumiarkowańszą, t. j. rocznie 4 tal. miesięcznie 10 sgr., wypożyczają się tamże noty najnowsze i wszelkiego rodzaju. Abonament, kupujący noty odbiera oprócz tego największy rabat. [341]

W dniu dzisiejszym odebrałem pocztą z Rawicza list bez podpisu, zawierający nędzne tylko groźby. Autorowi tegoż oświadczam niniejszym, iż gardzę tak nim jak jego groźbami. Przećucie powiada mi, kto tak zacnym autorem, doń też zastosowana moja odpowiedź. [340]

Gostyń dnia 7 lutego 1861. **S. Piotrowicz** kupiec.

Szanownej publiczności donoszę uniżenie, że w mieście tutejszym osiedlił jako lekarz.

Lwówek dnia 9 lutego 1861. **Dr. I. Cohn**, lekarz prakt., chirurg i akuszer. [343]

Tych panów okręgu witkowskiego, którzy szemata statystyczne do wypełnienia pobrali, upraszam o łaskawe nadesłanie do Karsewa. **J. K.** [344]

Od dnia 1 kwietnia r. b. kilku studentów na stancyą przyjętymi być mogą. Bliższych szczegółów udzieli p. **Trampczyńska** św. Marcin nr. 2. [353]

W magazynie ubiorów męzkich A. Dolńskiego plac Wilhelmowski nr. 4. Czamary polskiego kroju są do nabycia **A. Dolńska** z domu Powelska. [350]

Ku uprzyjemnieniu. i urozmaiceniu wieczorów wypożyczam stereoskopy w znacznym wyborze.

E. Morgenstern, plac Wilhelmowski 4. [304]

Polecenie nasion. Polecamy niniejszym nasz obficie zaopatrzonej skład nasion konieczyn, traw, nasion leśnych, warzywnych i kwiatów wszelkiego gatunku w świeżym i prawdziwym towarze. Wszelkie zamówienia wykonują się jak dotąd punktualnie a katalogi przesyłają się na żądanie franko. Poznań, dnia 9 lutego 1861 r. **Bracia Auerbach** skład nasion i roślin. [346]

Królewsko-Pruskich uprzywilejowanych kropli **Dr. Davidsona** na **bezzwłoczne usmierzenie bólu zębów** dostać można **niefalszowanych** w handlu **Józefa Wache** w Poznaniu przy Rynku nr. 73.

Główny skład tychże znajduje się w **Wrocławiu** u pana **J. Luft** Herrenstrasse nr 27. [44]

Sieci na ryby w każdym gatunku bezpośrednio z Galicyi sprowadzone nadeszły i poleca takowe po nadzwyczaj tanich cenach skład towarów powożnych **Zygmunta Aschheim** przy moście Chwaliszewskim w domu pana aptekarza Reimana. [317]

Polecenie maku. Biały i niebieski mak poleca handel wiktualów **Maurycyego Briske**, w narożniku ul. Wronieckiej i Kramarskiej nr 1. Również miele się w handlu tym mak każdego czasu. [347]

Świece ekonomiczne sprzedaje po 5 sgr. paczkę rafinery oleju **Adolfa Asch**, ul. Zamkowa 5. [342]

M. Zadka, Nowa ulica nr. 4.

Piękne nasienie buraków Polowskich traw jako to: dactilis glomerata, lolium licum i tymoteusz, ma na sprzedaż **nium Karszewo** pod Witkowem.

Przybyli do Poznania. Dnia 9 lutego. Bazar: Wł. dóbr hr. Mielżyński z Chobienic, nowski z Kuczkowa, Jaraczewski z Lipna, kowski z Zielńca, Stablewski z Zalesia, Kwiłcecka z Dobrojewy, Niegolewska z Moraw, Swinarska z Kruszewa, Radońska z Dalest, Sterna Hotel Europejski: Właściciele dóbr Mycielski z Dembna, Kierski z Baborówka, Hampel z Berlina, Abendroth z Hamburga, i Schmidt z Bremy.

Myliusa Hotel Drezdeński: Dyr. muzyki Sterna na Jenny Meyer z Berlina, lekarz Löffler z furtu n. O., kupcy Strauss z Moguncyi, Magdeburga, Brüner z Hamburga, Hilde, Lubeki, John z Bremy, Engelhard z Tylnig z Dyseldorfu, Walther z Hanoweru, K z Akwisgranu, Livinstein z Berlina.

Hotel du Nord: Wł. dóbr i szambelan król. towski z Czacza, Szuman z Kujawek, pania z Czeszewa, hr. Czarnaeka z córka z Rakon, Buscha Hotel Rzymski: Wł. dóbr Brodnicki światowic, Grauer z Bydgoszczy, budown Gdańska, aktor Müller z Berlina, kup. Sif, wic, Pludra z Gdańska.

Oehmiga Hotel Francuski: Wł. dóbr Gošin, Kepy, Swinarski z Kruszewa, naddzierz, Mrowina, kupcy Petzold z Głuchowa, Waj z Frankfurtu n. M., Bermann z Göppingen, Pod Czarnym Orłem: Dzierż. Pluciński z mularze Tyrocki z Gniezna, Wiedekowski Sawallich z Gołaczycy.

Hotel Paryski: Wł. dóbr Swinarski z Bud, Chelmiecki z Gošciejewa, Kowalski z Jemio

Wiadomości handlowe Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu Dnia 9 lutego.

Zyto: trzymało się w cenie, na luty 43 1/2 żąd., na wiosenną odstawę 43 1/2, pl. 43 1/2, maj-czer. 44 1/2, pl. 44 1/2 tal. żąd. Ok ceny prawie niezmiennione, z beczką na luty pl. 20 1/2, marcz. 20 1/2, kwiec. 20 1/2, pl. 20 1/2, kw-maj 20 1/2, maj 21 tal. żąd. Berlin, 8 lutego.

Pszennica: w miejscu 25 szefli 72-84 tal. jakości. Zyto: wyp. 1000 centn. w miejscu funt. 49 1/2-50 1/2, na luty 49 1/2-50 1/2, pl. 48 1/2-49 1/2, na wiosenną odstawę 48 1/2, pl. 48 1/2, maj-czer. 48 1/2-49 1/2, czer. 48 1/2-49 1/2 tal. pl. Jęczmień: wielki 25 szefli 48 tal. Owies: nieco lepsze ceny, w miejscu funtów 26-29 pl., na luty 26 1/2, żąd., na odstawę 26 1/2, pl., maj-czer. 27 1/2, czer. 27 1/2, tal. pl. Olej rzepiowy: w miejscu bez beczi 11 1/2-11 3/4, na luty w tym samym kw. 11 1/2, pl., 11 1/2, żąd., kw-maj 11 1/2-11 1/2, żąd., maj-czer. 11 1/2-11 1/2, pl., 11 1/2, wrze-paźd. 11 1/2, pl., 11 1/2, tal. żąd. Olej w miejscu 11 1/2, pl. Okowita: w miejscu Trall. bez beczi 20-21, z beczką na luty marz. 21 1/2-21 1/2, maj-czer. 21 1/2-21 1/2, pl., 21 1/2-21 1/2, maj-czer. 21 1/2-21 1/2, czer. lipiec lip. sier. 22 1/2-22 1/2, tal. pl.

Wrocław, 8 lutego. Na targu: pszenica biała 88-93 sgr. 85 sgr. pszenica żółta 89-92 sgr. 86 sgr. Zyto 62-63 sgr. 60 sgr. Jęczmień 52-57 sgr. 49 sgr. Owies 32-34 sgr. 30 sgr. Groch 62-66 sgr. 60 sgr.

Na giełdzie: Zyto: ceny wyższe, na luty marz. 49 1/2, marz.-kw. 49 1/2, kw-maj 50, 50 1/2 tal. pl. Olej rzepiowy: ceny niezmiennione, na luty 11 1/2, luty-marz. 11 1/2, i kwiec.-maj 11 1/2, maj-czer. 11 1/2, wrze-paźd. 11 1/2, tal. pl. Okowita: ceny niezmiennione, w kwart. w miejscu 20 1/2, na luty i luty-marz. pl., marz.-kwiec. 20 1/2, kwiec.-maj 21 1/2 tal. pl.

Bydgoszcz, 8 lutego. Pszenica: węc. 62-78. Zyto: 40 1/2-42 1/2, 34-41. Jęczmień: wielki 36-42, mały 34-41. Owies: 26 szefli 18-22. Okowita: 8000 21 1/2 tal. Perki: szefel 23 sgr.

SKŁAD HERBATY FABRYKA moja kwiatów i handel towarów galanteryjnych i biżuteryi w Bazarze istnieje jak dawniej. **F. Dmochowski**, ul. Wilhemowska 8. poleca Samowary ruskie, Bajanki, tj. ciastka do herbaty; jako też wszelkie ruskie rummy i araki zagraniczne i krajowe po cenach umiarkowanych. **Skład** zabezpieczonym jest od wszelkich wpływów herbacie s dliwych. [35 zko]

Ulubione węgierskie i polskie tużurki stosowne na bale i wizyty, są znowu w rozmaitych rozmiarach w zapasie u właściciela składu towarów **A. COHNA**, przy Nowej ulicy ner 3. Tamże są w zapasie prawdziwe warszawskie konfederatki. [348]

Największy dobór szamerunków złotych, srebrnych i jedwabnych, również krynoliny tuliowe i taśmowe podług modelu amerykańskiego wykonane, francuskie wstążki, siatki, ubiory na głowę, gorsety, rękawiczki glansowane itd. po jak najtańszych cenach fabrycznych u **M. Zadka**, Nowa ulica nr. 4. [310]

Kurs giełdy w Berlinie dnia 8 lutego.				Kurs giełdy w Wrocławiu dnia 8 lutego.				Akcyje Szląskich kolei żelaznych.							
Papery pruskie.				Akcyje bank. i kredyt.				Póln.-Fryd.-Wilb.				Freiburg			
	%	zadano.	placono.		%	zadano.	placono.		%	zadano.	placono.		%	zadano.	placono.
Pożycz. dobrow.	4 1/2	—	100 3/4	Berl. Stow. kas.	4	—	115	—	4 1/2	—	100 1/2	—	4	—	—
— rząd.	4 1/2	—	100 3/4	Berl. Tow. hand.	4	—	80	—	4	—	79 1/2	—	—	—	—
— 1859	5	—	106	Gdański bank priw.	4	—	86	—	3 1/2	—	87	—	—	—	—
— 1856	4 1/2	—	100 3/4	Dysk. Udział komm.	4	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—
— 1858	4	—	95 3/4	Gota. bank. pryw.	4	—	69 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
— prem. 1855	3 1/2	—	117	Hanow. dito	4	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—
Oblig. długu skarbu.	3 1/2	—	87	Królew. dito	4	—	80 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
— Marchii	3 1/2	—	85 1/4	Lipsk. Stow. kred.	4	—	59 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
— Prus Wsch.	3 1/2	—	90 3/4	Magd. bank priw.	4	—	77	—	—	—	—	—	—	—	—
— Pomor.	3 1/2	—	83 1/4	Pomor. bank. rycer.	4	—	67	—	—	—	—	—	—	—	—
— W. Ks. Pozn.	4	—	100 3/4	Pozn. bank prow.	4	—	81 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
— (nowe)	3 1/2	—	93	Prusk. udz. bank.	4 1/2	—	128	—	—	—	—	—	—	—	—
— (nowe)	4	—	89 1/2	Szląsk. Stow. bank.	4	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—
Szląskie	3 1/2	—	89 1/2	Akcyje przemysłowe.	5	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—
— gwar. B.	3 1/2	—	83 1/4	Berl. fabr. kol. żel.	5	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
— Prus Zach.	3 1/2	—	83 1/2	Minerwy Szląskiej.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— rent. March.	4	—	96	Concordia	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Pomor.	4	—	96	Magd. assek. ogn.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— W. Ks. Pozn.	4	—	92 1/2	Obligacje z prawem pierwszeństwa.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— Pr. Wsch. i Zch.	4	—	95 3/4	Berl.-Anhalt.	4	—	96 3/4	—	—	—	—	—	—	—	—
— Nadreńskie	4	—	95 3/4	Berl.-Hamb.	4 1/2	—	100 3/4	—	—	—	—	—	—	—	—
— Saskie	4	—	96 1/2	Berl.-Pocz.-Magd.	4 1/2	—	103	—	—	—	—	—	—	—	—
— Szląskie	4	—	95 3/4	Berl.-Szczeciń.	4	—	102	—	—	—	—	—	—	—	—
Papery zagraniczne.	5	—	44 1/2	Wrock.-Freib.	4	—	104	—	—	—	—	—	—	—	—
— Austr. metal.	5	—	53	— najnow.	4	—	84 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
— Pożycz. narod.	5	—	56	— Brzeg-Niskie	4	—	51	—	—	—	—	—	—	—	—
— Oblig. 250 fl.	4	—	87 1/2	— Koźło-Bogumin	4	—	36 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
Rosy. 5 pożycz. Stiegl.	5	—	87 1/2	— pierwot.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— 6 pożycz. Stiegl.	5	—	99 3/4	— Dolno-Szl.-March.	4	—	94 3/4	—	—	—	—	—	—	—	—
				— Dolno-Szl. kol. pob.	4	—	94 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
				— pierwot.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
				Póln.-Fryd.-Wilb.	4	—	45 1/4	—	—	—	—	—	—	—	—
				Górno-Szl. A. i C.	3 1/2	—	124	—	—	—	—	—	—	—	—
				— Lit. B.	3 1/2	—	110 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—
				Opól.-Tarnowic.	4	—	31 3/4	—	—	—	—	—	—	—	—
				Starogr.-Pozn.	3 1/2	—	83	—	—	—	—	—	—	—	—